

doi: 10.3935/rsp.v25i1.1538

EUROPÄISCHES SOZIALRECHT

Maximilian Fuchs (Hrsg.)

Baden-Baden, Nomos Verlagsgesellschaft,
7. izdanje, 2018., 1066 str.

ISBN: 978-3-8487-4305-6

Razvoj prava EU-a u području socijalne sigurnosti (u literaturi ga se često naziva još i »europsko socijalno pravo«) započeo je 1957. Rimskim ugovorom kojim je osnovana Europska ekonomska zajednica. Možemo ga najjednostavnije definirati kao skup svih normi prava EU-a koji imaju utjecaj na ostvarivanje socijalnih prava u državama članicama. Naime, u EU države članice zadržavaju pravo samostalno organizirati socijalni sustav svoje zemlje, utvrditi uvjete za stjecanje prava u sustavu te oblike i visinu davanja. Međutim, radi zaštite jedinstvenog tržišta, u situacijama s prekograničnim obilježjem ne smije doći do gubitka socijalnih prava. Stoga, u okviru europskog socijalnog prava vrlo važnu ulogu imaju tzv. tvrdi izvori prava (engl. *hard law*). Razlikujemo instrumente koordinacije (uredbe) od instrumenata harmonizacije (direktive) socijalnih prava. Prva skupina je puno veća i čine ju jako složene uredbe EU-a o koordinaciji javnih sustava socijalne sigurnosti radi uklanjanja prepreka slobodi kretanja. Radi se o brojnim pravnim pravilima kojima se određuje nadležnost država članica za prikupljanje doprinosa i isplatu socijalnih davanja te pravila o izbjegavanju preklapanja davanja, a sve kako ne bi došlo do gubitka prava ili pretjeranog kumuliranja socijalnih prava za pojedince koji se koriste slobodom kretanja. Tu nalazimo i direktive o zaštiti prava pacijenata u prekograničnoj zdravstvenoj skrbi te direktive usmjerene na sigurnost i očuvanje pra-

va u sferi strukovnih i privatnih mirovina, koje možemo također smatrati primarno u funkciji uspostave jedinstvenog tržišta. Drugu skupinu izvora prava čine direktive usmjerene na ravnopravnost spolova i uklanjanje diskriminacije u području socijalnog prava. Osim toga, u novije vrijeme su se razvili i mehanizmi tzv. mekog prava (eng. *soft law*): otvorena metoda koordinacije i stabilizacijski mehanizmi uzrokovani nedavnim financijskim i migrantskim krizama. Oni imaju neizravni utjecaj na države članice u kreiranju njihovih socijalnih sustava, pa posljedično i na samu EU potrebu noveliranja koordinacijskih pravila. Iz ovog kratkog prikaza vidljivo je da je europsko socijalno pravo vrlo široko i složeno pravno područje, pa su stoga knjige koje rasvijetljavaju ovu materiju prava dragocjenost.

U tom smislu, valja posebno istaknuti vrhunski priručnik iz područja europskog socijalnog prava pod naslovom *Europäisches Sozialrecht*, pisan na njemačkom jeziku. U izdanju *Nomos Verlagsgesellschaft* i u suradnji s *Manz Verlag Wien* i *Helbing & Lichtenhahn* objavljeno je njegovo 7. izdanje. Urednik i jedan od glavnih autora je profesor emeritus Maximilian Fuchs, nekoć bivši predstojnik katedre za građansko, njemačko te europsko radno i socijalno pravo na *Katolische Universität Eichstätt-Ingolstadt*. Osim Fuchsa, u pisanju ovog posebno vrijednog i sveobuhvatnog djela sudjelovalo je još devet autora, sve odreda sveučilišni profesori i vrhunski stručnjaci u području europskog socijalnog prava: prof. dr. Karl-Jürgen Bieback, prof. dr. Klaus-Dieter Borchardt, prof. dr. Rob Cornelissen, prof. dr. Constanze Janda, prof. dr. Bettina Kahil-Wolff, prof. dr. Franz Marhold, dr. Rolf Schuler, prof. dr. Bernhard Spiegel i prof. dr. Heinz-Dietrich Steinmeyer.

Radi se o vrlo poučnoj knjizi koja je u pretežitom dijelu pisana kao detaljan komentar svih propisa EU-a i sudskih presuda iz područja europskog socijalnog prava. Osim toga, čak i kada određeni pravni problem nije još bio predmet razmatranja Suda EU-a, autori često nude naznaku rješenja te znanstvenu argumentaciju koja može biti od pomoći praktičarima. Stoga je ova knjiga namijenjena širokoj javnosti: sveučilišnim profesorima, znanstvenicima, ali i svim praktičarima (državnim i javnim službenicima, odvjetnicima i sucima) koji se bave europskim socijalnim pravom. Također može biti odličan izvor za studente poslijediplomskih i doktorskih studija zbog detaljnijeg uvida u ovu složenu materiju. Na početku svakog poglavlja i potpoglavlja knjige dan je bogati popis relevantne literature, sadržaj poglavlja, te je tiskan cjelovit tekst normi prava EU-a koji su početni izvor za razmatranje pojedine pravne problematike EU socijalnog prava. Zatim slijedi detaljna razrada i autorsko tumačenje odredbi. Kroz sami sadržaj knjige nalazimo brojna upućivanja na važna vrela koja su korištena u obradi pojedine teme: pravne izvore, sudsku praksu te stručnu i znanstvenu literaturu. Vrlo je korisno što je knjiga dodatno opremljena detaljnim pojmovnim kazalom.

Autori su sistematizirali tematiku europskog socijalnog prava na uvodni dio i jedanaest glavnih dijelova, koji su dalje logično i koherentno razrađeni u poglavlja i potpoglavlja. Uvodni dio knjige je izvrstan i sažeti prikaz cjeline sadašnjeg stanja i nagovještenih reformi u području europskog socijalnog prava. Na 36 stranica razrađena je problematika pojma europskog socijalnog prava, prikazan je povijesni razvoj te je dana teorijska analiza osnovnih prava u svjetlu temeljnih pravnih izvora. Posebno treba pohvaliti činjenicu što ovaj uvodni dio knjige daje i prikaz prijedloga izmjena

uredbi o koordinaciji sustava socijalne sigurnosti koje je Europska komisija predložila u prosincu 2016.

Prvi dio knjige nudi detaljan prikaz odredbi čl. 45. do 48. Ugovora o funkcioniranju EU-a koje se odnose na slobodu kretanja radnika. Objašnjava njihov sadržaj, svrhu i pravni učinak. Drugi dio knjige obrađuje detaljno svaki od ukupno 91 članka Uredbe 883/2004 o koordinaciji sustava socijalne sigurnosti, istovremeno ih povezujući smisljeno i sadržajno s odgovarajućim odredbama provedene Uredbe 987/2009. Na kraju ovog drugog dijela knjige autori nam donose popis i sadržaj svih odluka Administrativne komisije koja je nadležna za donošenje provedbenih odluka u području koordinacije sustava socijalne sigurnosti. Treći dio knjige posvećen je čl. 7. Uredbe 492/20011 koji nalaže državama članicama jednako postupanje prema radnicima migrantima iz drugih država članica u pogledu uvjeta zapošljavanja i rada, pristupa osposobljavanju nalažući također i uživanje jednakih socijalnih i poreznih povlastica. Direktiva 2011/24 o pravu pacijenata u prekograničnoj zdravstvenoj skrbi predmet je četvrtog dijela knjige. Direktive usmjerene na ravnopravnost spolova i uklanjanje diskriminacije u području socijalnog prava (Direktiva 79/7, Direktiva 2006/54 i Direktiva 2004/43) obrađuju se detaljno u petom, šestom i sedmom dijelu ovog vrhunskog priručnika. Osmi dio posvećen je Direktivi 98/49 o zaštiti prava na dopunsku mirovinu zaposlenih i samozaposlenih osoba koje se kreću unutar EU-a. Deveti dio knjige obrađuje socijalna prava koja proizlaze iz posebnih ugovora o suradnji s trećim državama. Tu se obrađuju ugovori s državama Europskog gospodarskog prostora (Islandom, Lihtenštajnom, Norveškom) i Švicarskom, kao i ugovori o stabilizaciji i pridruživanju s trećim zemljama (npr. Turskom). Deseti dio knjige posve-

ćen je Direktivi 2016/2341 o djelatnosti i nadzoru institucija koje provode strukovno mirovinsko osiguranje. Navedena direktiva predstavlja noveliranu verziju stare direktive 2003/41 čija je glavna svrha uspostava kvalitetnog nadzora radi bolje zaštite mirovinskih prava članova i korisnika takvih privatnih mirovina. Završno, jedanaesto poglavlje knjige posvećeno je postupcima zaštite socijalnih prava na europskoj razini.

Zaključno ističem kao posebnu vrijednost knjige *Europäisches Sozialrecht* što su autori uspjeli jednu tako široku i složenu materiju europskog prava vrlo sistematično prikazati, olakšavajući čitatelju njezino razumijevanje i nudeći odličan i cjelovit teorijski i praktičan pregled te dubinsku analizu svake pojedine norme. Time su pokazali da su vrhunski znanstvenici i pravi znalci europskog socijalnog prava. Osim što je knjiga prepuna detalja, a ipak jednostavna za razumijevanje, prednost je i što njezin urednik i glavni autor, profesor emeritus Maximilian Fuchs te ostalih devet autora ustrajno ulažu napore u njezino redovito ažuriranje, na što upućuje i ovo najnovije 7. izdanje, koje je obnovljeno sa svim najnovijim propisima EU-a i sudskom praksom. Stoga je ova knjiga odličan izvor znanja te ju možemo opravdano smatrati neophodnim priručnikom za sve znanstvenike i praktičare koji se bave pravom EU-a u području socijalne sigurnosti.

Doc. dr. sc. Ivana Vukorepa
Pravni fakultet Sveučilišta u Zagrebu

doi: 10.3935/rsp.v25i1.1518

THE 2016 CSO SUSTAINABILITY INDEX FOR CENTRAL AND EASTERN EUROPE AND EURASIA (20th Edition)

USAID

Washington, 2017., 287 str.

Američka agencija za međunarodni razvoj (USAID) predstavila je dvadeseto izdanje Indeksa održivosti organizacija civilnog društva za Središnju i Istočnu Europu i Euroaziju¹, koja obuhvaća razvoj događaja u 2016. godini. Indeks održivosti organizacija civilnog društva (CSOSI) ključni je analitički alat za mjerenje napretka civilnog sektora u regiji Srednje i Istočne Europe i Euroazije. Indeks prati napredak civilnog sektora u 24 zemlje (Albanija, Armenija, Azerbajdžan, Bjelorusija, Bosna i Hercegovina, Bugarska, Hrvatska, Češka, Estonija, Georgia, Mađarska, Kosovo, Latvija, Litva, Makedonija, Moldova, Crna Gora, Poljska, Rumunjska, Rusija, Srbija, Slovačka, Slovenija i Ukrajina) tijekom posljednjih dvadeset godina.

Indeks u obzir uzima cjelokupno poticajno okruženje za razvoj civilnog društva, s naglaskom na 7 dimenzija: pravno okruženje, organizacijske kapacitete, financijsku održivost, zagovaranje, pružanje usluga, infrastrukturu i javni imidž. Indeks je razvila Američka agencija za međunarodni razvoj u suradnji s lokalnim organizacijama iz zemalja u kojima se Indeks primjenjuje. Metodologija Indeksa oslanja se na stručnjake u području civilnog društva te oni iz svog iskustva i prakse procjenjuju i ocjenjuju navedenih sedam dimenzija odr-

¹ Dostupno na: https://www.usaid.gov/sites/default/files/documents/1866/CSOSI_Report_7-28-17.pdf.